

[Home](#)>Wetgeving en jurisprudentie>Effecten van het coronavirus op justitie

Effecten van het coronavirus op justitie

Het coronavirus heeft een crisis veroorzaakt, die niet stopt bij de grenzen en alle gebieden van ons leven beïnvloedt. De Europese justitie vormt hierop geen uitzondering.

Deze pagina bevat een overzicht van de maatregelen die in de Europese Unie zijn genomen met betrekking tot de COVID-19-pandemie en die gevolgen hebben voor de rechterlijke macht, de nationale autoriteiten en de rechtsbeoefenaren, maar ook voor bedrijven en burgers.

Aangezien de situatie snel verandert en de informatie over dit onderwerp nog steeds in ontwikkeling is, zal deze pagina regelmatig worden bijgewerkt om rekening te houden met nieuwe ontwikkelingen.

De Raad van Europa heeft ook een webpagina gecreëerd over de nationale maatregelen die op het gebied van justitie zijn genomen in het kader van de COVID-19-pandemie. U kunt deze webpagina [hier](#) raadplegen.

1. BURGERLIJK RECHT EN INSOLVENTIERECHT

Er is een aparte pagina gewijd aan de maatregelen die in de lidstaten zijn genomen naar aanleiding van de COVID-19-pandemie op het gebied van het burgerlijk recht, waaronder het familierecht en het handelsrecht, en het insolventierecht. U kunt deze pagina [hier](#) raadplegen.

De informatie op de pagina over de gevolgen van COVID-19 voor burgerlijke en insolventiezaken wordt verstrekt en bijgehouden door de nationale contactpunten van het Europees justitieel netwerk in burgerlijke en handelszaken.

2. STRAFRECHT

EJN (in strafzaken)

Veel lidstaten hebben strenge beperkingen opgelegd om de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan. Dit heeft ook gevolgen voor de justitiële samenwerking in strafzaken en de toepassing van EU-instrumenten.

Het secretariaat van het Europees justitieel netwerk (EJN) verzamelt informatie over internationale samenwerking in strafzaken en maakt deze beschikbaar op de [speciale COVID-19-pagina](#) van de [EJN-website](#). Aangezien de toegang tot bepaalde informatie beperkt is, verzoeken wij u contact op te nemen met uw nationaal contactpunt of het EJN-secretariaat om nadere gegevens te vragen.

Coördinatiegroep voor het EAB

De COVID-19-crisis heeft een onmiddellijk effect op de justitiële samenwerking in strafzaken, zoals de procedures inzake het Europees aanhoudingsbevel (EAB).

Tijdens de huidige crisis is er behoefte aan een snelle en efficiënte uitwisseling tussen de lidstaten in de gevoelige overleveringsprocedure. In dit verband heeft de Commissie, in nauwe samenwerking met [Eurojust](#), het [EJN \(in strafzaken\)](#) en het secretariaat-generaal van de Raad een coördinatiegroep voor het EAB opgezet. Deze groep kan ook nuttig zijn voor andere situaties waarin een snelle uitwisseling tussen de lidstaten is vereist, bijvoorbeeld als reactie op arresten van het HvJ-EU die een rechtstreeks effect hebben op de goede werking van het EAB.

Procedurale rechten van verdachten en beklaagden

De COVID-19-uitbraak heeft ook gevolgen voor de uitoefening van de procedurele rechten van verdachten en beklaagden. Rechtstreekse communicatie met advocaten, tolken of derden (terwijl de verdachten of beklaagden hun vrijheid is ontnomen) is moeilijker.

Het gebruik van audio- en videoconferenties of van andere instrumenten voor communicatie op afstand wordt aangemoedigd. Bovendien moeten veiligheidsmaatregelen worden genomen, zoals schutglas in politiebureaus of in detentiecentra, zodat het recht op bijstand van een advocaat of het recht op een tolk kan worden uitgeoefend.

Ook in tijden van COVID-19 moeten de procedurele rechten van verdachten en beklaagden worden geëerbiedigd om een eerlijk proces te waarborgen.

Beperkte afwijkingen waarin de richtlijnen voorzien, moeten, wanneer er sprake is van dwingende vereisten, door de bevoegde autoriteiten restrictief worden uitgelegd en mogen niet op grote schaal worden toegepast.

Slachtoffers van strafbare feiten - ondersteuning en bescherming tijdens de COVID-19-pandemie

Krachtens de [richtlijn slachtofferrechten](#) moeten de lidstaten ervoor zorgen dat alle slachtoffers van misdrijven toegang hebben tot algemene en gespecialiseerde hulporganisaties die vertrouwelijk en kosteloos handelen en rekening houden met de individuele behoeften van slachtoffers. Onder alle omstandigheden moeten slachtoffers toegang hebben tot ondersteuning en bescherming die overeenstemmen met hun specifieke behoeften. Dit geldt ook voor de specifieke situatie van de COVID-19-pandemie.

[Bescherming en ondersteuning van slachtoffers van misdrijven tijdens COVID-19](#) (364 KB)

[Selectie van goede praktijken uit de lidstaten - bescherming en ondersteuning van slachtoffers van misdrijven tijdens COVID-19](#) (638 KB)

Slachtoffers van huiselijk geweld

De situatie van slachtoffers van huiselijk geweld wordt voornamelijk verergerd door social distancing en isolering tijdens lockdownperiodes. Personen met een mishandelende partner en kinderen met mishandelende ouders zijn enerzijds meer blootgesteld aan dwang, geweld en verwaarlozing, en hebben anderzijds minder toegang tot ondersteuning en bescherming.

De lidstaten worden aangemoedigd speciale maatregelen te nemen om slachtoffers van huiselijk geweld te ondersteunen en te beschermen in het kader van hun [nationale COVID-19-noodregelingen](#). Het is met name van cruciaal belang te zorgen voor een daadwerkelijke toegang tot online en offline ondersteunende diensten, met inbegrip van psychologische hulp en andere sociale diensten. Slachtoffers van huiselijk geweld moeten in het bijzonder toegang hebben tot toevluchtsoorden, psychologische hulp, traumazorg en begeleiding. De nationale handhavingsinstanties moeten ook bijzonder waakzaam zijn voor de geregistreerde en nieuwe gevallen van huiselijk geweld. Het is ook van cruciaal belang om te zorgen voor de fysieke bescherming van slachtoffers.

[Speciale landenspecifieke pagina's van het e-justitieportaal](#) bevatten algemene informatie over de wijze waarop de ondersteuning en bescherming van slachtoffers in specifieke lidstaten zijn georganiseerd.

Diverse actoren (waaronder EU-agentschappen en hulporganisaties) verstrekken praktische informatie over hoe ervoor kan worden gezorgd dat slachtoffers tijdens de COVID-19-pandemie ondersteuning en bescherming krijgen:

informatie over de dichtstbijzijnde ondersteunende diensten voor slachtoffers van huiselijk geweld vindt u [hier](#) (aangeboden door Women against Violence Europe);

informatie over de nationale noodhulplijnen voor vrouwen is [hier](#) beschikbaar (aangeboden door het Europees Instituut voor gendergelijkheid);

informatie over het opzetten en aanbieden van ondersteuning op afstand en advies voor slachtoffers van huiselijk geweld is te vinden op

[de website van Victim Support Europe](#);

het [Bureau voor de grondrechten](#) heeft een bulletin over de gevolgen van de COVID-19-pandemie voor de grondrechten gepubliceerd. Het bevat voorbeelden van goede praktijken van verschillende lidstaten over de manier waarop kan worden gewaarborgd dat slachtoffers van huiselijk ondersteuning en bescherming krijgen;

de [Wereldgezondheidsorganisatie](#) voorziet ook in een aantal tips voor het ondersteunen en beschermen van slachtoffers van huiselijk geweld tijdens een pandemische situatie.

Slachtoffers van cybercriminaliteit

Volgens Europol biedt de COVID-19-pandemie

[criminele nieuwe mogelijkheden om misbruik te maken van de angsten en arbeidsomstandigheden van burgers](#). Er is sprake van een aanzienlijk aantal cyberaanvallen, dat naar verwachting verder zal toenemen. Gelet op het aantal mensen dat momenteel van huis uit werkt,

[zijn de kansen voor cybercriminelen om misbruik te maken van situaties](#) en kwetsbaarheden, aanzienlijk toegenomen.

Europol heeft [preventie- en bewustmakingstips](#) opgesteld om het grote publiek te helpen cyberveilig te blijven. In deze tijden van verhoogde risico's is het van bijzonder belang het ouderlijk toezicht te gebruiken om de onlineactiviteit van kinderen veilig te houden, elektronische apparatuur met wachtwoorden, pincodes of biometrische informatie te beveiligen en bij betrouwbare onlineverkopers te kopen (na controle van individuele ratings).

Meer informatie over cyberveilig blijven vindt u [hier](#).

Slachtoffers van haatdelicten

Het [Bureau voor de grondrechten](#) rapporteert in de meeste EU-lidstaten een toename van [gevallen van racisme, vreemdelingenhaat en intolerantie](#) die gericht zijn tegen bepaalde nationale of etnische gemeenschappen, en die verband houden met de COVID-19-pandemie.

De inspanningen van de lidstaten ten aanzien van slachtoffers van haatdelicten moeten gericht zijn op het stimuleren van de aangifte van haatdelicten, het bevorderen van nauwkeurig onderzoek naar door vooroordelen ingegeven motieven en het verlenen van steun aan deze slachtoffers.

De situatie in gevangenissen

Als gevolg van de COVID-19-uitbraak staan de nationale gevangenisautoriteiten onder druk om de impact van het virus op het gesloten en kwetsbaar gevangenis milieu te beperken. Maatregelen ter voorkoming van de verspreiding van het virus omvatten de tijdelijke opschorting van alle familiebezoeken en activiteiten met externe personen, zoals sport-, beroeps- of vakopleiding.

Zowel het personeel als de gevangenen maken zich zorgen over hun gezondheid. Gevangenen lijden onder het gebrek aan activiteiten en bezoeken, waardoor het een uitdaging is om het personeel gemotiveerd te houden en rellen van gevangenen te voorkomen.

Met name lidstaten die te kampen hebben met hoge percentages overbevolkte gevangenissen, worden genoodzaakt moeilijke beslissingen te nemen over een mogelijke vervroegde invrijheidsstelling.

De meeste lidstaten hebben ook alle fysieke overbrengingen van gevangenen uit hoofde van Kaderbesluit 2008/909/JBZ van de Raad van 27 november 2008 uitgesteld.

De Commissie wil de lidstaten helpen bij hun reacties om de situatie in gevangenissen te ondersteunen, door de uitwisseling van informatie en beste praktijken te vergemakkelijken.

Daartoe wordt verwezen naar de onderstaande lijst van nuttige websites die gegevens bevatten over de kwestie van COVID-19 in gevangenissen in verschillende EU-lidstaten van de EU.

De Europese organisatie van gevangenissen en penitentiaire diensten (EuroPris), een organisatie die medegefinancierd wordt in het kader van het programma Justitie van de Europese Commissie, heeft een speciale pagina over [maatregelen in Europese gevangenissen in het kader van de COVID-19 crisis](#).

Eind maart 2020 is EuroPris begonnen met een mailinggroep, waarin deskundigen (momenteel in totaal 84) samenkomen en dagelijks updates van alle binnenkomende reacties en vragen uitwisselen.

[Dagelijkse updates](#) kunnen ook op de website van EuroPris worden geraadpleegd.

Het Comité inzake de voorkoming van folteringen en onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen van de Raad van Europa (CPT) heeft een [beginselverklaring](#) gepubliceerd betreffende de behandeling van personen die van hun vrijheid zijn beroofd in de context van de COVID-19-pandemie.

De werkgroep van de Raad voor Penologische Samenwerking van de Raad van Europa (PC-CP WG) heeft een verklaring in verband met COVID-19 gepubliceerd in [het Engels](#) en in [het Frans](#).

Meer informatie in verband met COVID-19 en gevangenissen en reclassering is te vinden op de [website](#) van de **Raad van Europa**, met inbegrip van de meest recente *Statistiques Penales Annuelles du Conseil de l'Europe (SPACE)* van 2019.

IPS Innovative Prison Systems heeft een handleiding voor besluitvormers opgesteld over wereldwijde praktijken en aanbevelingen,

[COVID-19 Pandemic Response Fighting the invisible threat in prisons](#), *Joana Apóstolo, Rita Martins en Pedro das Neves*

Het VN-subcomité ter preventie van foltering (SPT)

Tijdens zijn laatste zitting van februari heeft het SPT over dit punt een [advies](#) voor nationale preventiemechanismen (NPM's) uitgebracht.

Op 30 maart 2020 heeft het **SPT** [uitvoerig advies](#) uitgebracht over een aantal maatregelen die regeringen en onafhankelijke toezichhoudende instanties zouden moeten nemen ter bescherming van mensen wier vrijheid is ontnomen tijdens de COVID-19-pandemie.

De **Vereniging ter voorkoming van foltering (APT)** heeft een [informatiehub](#) opgezet waar informatie over vrijheidsbeneming en COVID-19 wordt samengebracht en gesystematiseerd.

Penal Reform International (PRI) heeft een toelichtingsnota gepubliceerd, [Coronavirus: Healthcare and human rights of people in prison](#)

Het **European Prison Observatory (EPO)**, een netwerk van Europese ngo's dat sinds 2012 door Antigone wordt gecoördineerd, heeft informatie verzameld over de manier waarop Europese landen het virus aanpakken, waaronder het verslag "COVID-19: what is happening in European prisons?" en een interactieve kaart met beknopte informatie voor elke lidstaat.

Het Regionaal WHO-Bureau voor Europa heeft [tussentijdse richtsnoeren](#) gepubliceerd over het omgaan met COVID-19 in gevangenissen en andere detentiecentra.

De Commissaris voor de Mensenrechten van de Raad van Europa heeft een verklaring afgelegd over de [COVID-19-pandemie: Urgent steps are needed to protect the rights of prisoners in Europe](#).

Reclassering

De COVID-19-uitbraak heeft ook gevolgen voor de reclasseringswerkzaamheden in de EU. Organisaties creëren nieuwe werkmethoden en zorgen voor aanvullende instructies voor het personeel bij het beheer van hun werk en verantwoordelijkheden. De **Europese Reclasseringsorganisatie (CEP)**, een organisatie die medegefinancierd wordt in het kader van het programma Justitie van de Europese Commissie, publiceert informatie, maatregelen en protocollen over [de wijze waarop reclasseringsdiensten in heel Europa met de COVID-19-uitbraak omgaan](#).

Zij hebben gemeenschappelijke praktijken vastgesteld en aanbevelingen gedaan over COVID-19 in de sector van de reclassering: reclasseringsdiensten in de hele EU volgen en voldoen aan het advies en de richtsnoeren van de nationale autoriteiten om niet alleen personeel en onder toezicht staande personen, maar ook de bredere gemeenschap veilig te houden; de communicatie tussen reclasseringspersoneel en andere betrokkenen wordt op afstand gedaan per telefoon, e-mail of videoconferentie. Reclasseringsorganisaties die reeds over een digitale infrastructuur beschikken, verkeren in een gunstige positie; persoonlijke ontmoetingen tussen reclasseringspersoneel en daders worden vervangen door contacten op afstand via e-mail, telefoon of videoconferentie; het omgaan met daders met een hoog risico is een belangrijke prioriteit voor reclasseringsorganisaties in de EU. Daders met een hoger risico worden geïdentificeerd en geprioriteerd voor toezichts- en interventie-/behandelingsdoeleinden, met name die met een geschiedenis van huiselijk geweld; in de meeste landen is gemeenschapsdienst stopgezet of uitgesteld; elektronisch toezicht blijft gewoon doorgaan en fysieke vergaderingen worden vervangen door telefoongesprekken of andere online-instrumenten; een verhoging van het aantal te reclasseren personen mag nooit leiden tot overbezetting en onverantwoorde druk op het werk van de reclasseringsambtenaren. Alternatieve straffen moeten zinvol zijn en goed worden gebruikt om massaal toezicht te vermijden; aangezien rechtszittingen worden uitgesteld, zal er na de COVID-19-pandemie naar verwachting meer druk zijn op het opstellen en indienen van verslagen in de onderzoeksfase, hetgeen rechtstreekse gevolgen zal hebben voor de dagelijkse werkzaamheden van reclasseringsambtenaren; alle reclasseringsorganisaties in de EU maken zich zorgen en vragen aandacht voor de zeer waarschijnlijke toename van gevallen van huiselijk geweld.

3. GEBRUIK VAN DIGITALE INSTRUMENTEN DOOR DE RECHTERLIJKE MACHT

Een aantal lidstaten heeft stappen gezet om het gebruik van digitale instrumenten door de rechterlijke macht te intensiveren in het licht van de door het coronavirus veroorzaakte crisis.

De onderstaande tabel bevat informatie over de tijdelijke maatregelen die in de EU-lidstaten zijn genomen:

[Gebruik van digitale instrumenten door de rechterlijke macht](#) (364 KB)

Laatste update: 23/04/2021

Deze pagina wordt beheerd door de Europese Commissie. De informatie op deze pagina geeft niet noodzakelijk het officiële standpunt van de Europese Commissie weer. De Commissie aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor informatie of gegevens waarnaar in dit document wordt verwezen. Gelieve de juridische mededeling te raadplegen voor de auteursrechtelijke regeling voor Europese pagina's.